

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ

Л.В.Страшинська

Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України, м. Київ

Політичне рішення щодо вступу України до Світової організації торгівлі було прийнято однозначно на найвищому рівні, тому всі зусилля виконавчої влади нині спрямовані на виконання вже визначених заходів. Проте процес ведення переговорів щодо набуття членства в СОТ характеризувався відсутністю проведення системного дослідження можливих наслідків приєднання країни до цієї міжнародної організації.

Велика кількість чинників, що впливають на сукупний ефект від приєднання до СОТ, об'єктивно зумовлюють можливість існування різних варіантів впливу процесу приєднання в цілому, залежно від специфічної взаємодії позитивних і негативних чинників, що будуть нерівномірно розподілятися у часовому вимірі при домінування на певних етапах розвитку як позитивних, так і негативних наслідків.

Вступ до СОТ спричинить не тільки прямі наслідки, що можуть бути безпосередньо оцінені кількісно, а й численні непрямі ефекти, зокрема, прискорення структурних змін в економіці, темпів впровадження інновацій – у позитивному аспекті, або ж посилення впливу стихійних коливань кон'юнктури світових ринків – у негативному аспекті. Причому, як показує досвід інших країн, непрямі ефекти від вступу України до СОТ можуть бути вагомішими за прямі.

Суттєвою помилкою в Україні є розповсюджена думка про те, що численні переваги членства у СОТ (пожвавлення виробництва в експортоорієнтованих галузях економіки, зменшення втрат експортерів від дискримінаційних заходів та захист власних інтересів в антидемпінгових процесах, застосування механізмів справедливого вирішення торговельних спорів, покращання клімату для інвестицій тощо) будуть спрацьовувати

автоматично. Проте ці переваги здебільшого є потенційними, реалізація яких супроводжуватиметься істотними обмеженнями щодо їх застосування.

В контексті вищезазначеного забезпечення продовольчої безпеки країни ускладнюватиметься проблемою неадекватної конкурентоспроможності вітчизняних переробних підприємств, які мають високий ступінь зносу основних фондів, обмежені внутрішні джерела для інвестицій, нерозвинену інфраструктуру комерційної діяльності на зарубіжних ринках тощо.

Окремі вітчизняні виробники можуть виявитися не готовими до жорсткої конкуренції в період після вступу країни до цієї організації. Поряд із майже двократним зниженням середньозваженої ставки імпортного тарифу на продукцію сільського господарства та продовольчі товари (з нинішніх 23,09 % до 12,23 % у 2005 р.) каналом несприятливого впливу може стати зростання експорту товарів, що споживаються в українському АПК: насіння соняшника, продовольчого та кормового зерна, що сприятиме підвищенню цін на них на внутрішньому ринку.

Завдяки членству в СОТ істотних негативних економічних наслідків може зазнати вітчизняна бурякоцукрова галузь. Висунута вимога щодо встановлення щорічної тарифної квоти на ввезення в Україну тростинного цукру-сирцю в обсязі 200-260 тис. т з подальшим її збільшенням до 350 тис. т і максимальним митним тарифом 25%, а також різниця більш ніж у 2 рази ціни білого кристалічного цукру на ринку України та цукру-сирцю на світовому ринку навіть при застосуванні ставки імпортного мита 50% здатна підірвати внутрішній ринок і зробити збитковими всі цукрові заводи країни.

Тому, аналізуючи баланс позитивів і негативів, необхідно можливі втрати від вступу України до СОТ зіставляти із втратами від неприєднання до цієї організації, від подальшого перебування поза системою, в якій формуються базові правила міжнародного економічного регулювання.